Henrik Bech

Stangbygning
FOR BEGYNDERE

ARTIKEL 5

Man kan som regel ikke få mindre end 1/4 kg lak, men dersom dåsen opbevares med bunden i vejret, danner lakken ikke hinde og kan holde sig i månedsvis. Bedre er det dog at fylde lakken på en klar halvflaske, finde en ekstragod prop og efter brugen anbringe den med proppen nedad i en dåse eller lign.

Til lakering må vi anskaffe en virkelig fin pensel, de der har lyse børster er som regel de bedste. Den skal være ca. 15 m m i diameter.

Vi renser den først i terpentin og ryster denne af, før vi lakerer.

Da opbevaringen af penselen er af største betydning, skal jeg omtale denne med det samme:

Få fat i en brugt ½ kg's konservesdåse, rens den omhyggeligt, først f. eks. med sulfosæbe, dernæst med terpentin.

Klip eller skær 2 hak foroven i den, modsat hinanden.

Bor så et hul i penselskaftet på ca. 1½—2 m/m og stik et stykke 1 m/m's ståltråd, der er lidt længere end dåsens diameter, derigennem.

Hullets afstand fra enden af penselhårene må være ca. 20 m/m kortere end dåsens højde, så penslen kan svinge frit på ståltråden uden at røre bunden af dåsen.

Hæld så *lige dele terpentin og linolie* deri til vædsken dækker hårene.

Når man umiddelbart efter brugen hænger sin pensel deri, er den altid ren og klar til brug efter at man har trykket vædsken godt af på kanten af dåsen.

Hæld så lak op i en absolut ren underkop ell. lign. — aldrig for meget ad gangen — og fyld penslen mde lakken. Det meste stryges af igen på kanten af underkoppen, men penslen må altid være „mættet" med lak, uden at den dog drypper.

Før lakeringen tørrer vi stangen af med et stykke vaskeskind, der er gennemvædet med vand og vredet tør bagefter.

Til de *2 første lakeringer* fortynder vi lakken med 10 % terpentin; det er praktisk at lave sig en sådan opløsning i en flaske eller andet, så den altid er klar til brug.

Hold så stangen i vandret stilling med den ene hånd, begynd fra toppen og bestryg den med jævne, ikke for hurtige tag.

Tag kun en 30—40 cm ad gangen, *stryg tyndt (altid!)*, og se hele tiden efter, at der ingen bare pletter eller tykkere lak-ansamlinger bliver.

Bagefter hænges stangen op i *vandret* stilling ved hjælp af 2 gummibånd. Lad den hænge 2—3 dage til den er absolut tør.

Når den er helt tør, sliber vi den med den fine ståluld næsten helt ned til træet, så ingen støvkorn eller andre uregelmæssigheder ses, *tørrer den derpå meget omhyggeligt af, først med en ren bomuldsklud, derefter med et fugtigt, godt opvredet skind.*

Dersom ikke de små lak-korn fra slibningen på denne måde fjernes, vil de„gå igen" som „gryn" i lakken, og så må det hele gøres om igen.

Når træet er helt tørt, lakerer vi igen med den tynde lak, sliber som før og giver den endelig 3die gang den normale lak.

Sandsynligvis må vi lakere også en 4. gang og muligvis en 5. Når vi sliber ordentligt af efter hver lakering, bliver lak-laget ikke let for tykt.

Det er ret vanskeligt at lakere pænt for en ikke-fagmand, især er det næsten umuligt at undgå støvpartikler, da luften jo altid er fyldt med sådanne. Man kan bøde noget på dette ved at lakere i sit badeværelse.

Stænk først gulvet over med vand, evt. også væggene, og har man nogle gamle lagner eller lignende er det udmærket at gennembløde disse og hænge dem op rundt omkring. Man må også bevæge sig så lidt som muligt under lakeringen.

Dette er ikke så vigtigt de første 2 gange, da lakken alligevel skal slibes af mellem hver gang, men til de sidste 2—3 lakeringer er det vigtigt, om man vil opnå et pænt resultat.

Når stangen er tør, vil vi, før vi foretager os videre, prøve om stangen svarer nogenlunde til det, vi har tænkt os, men først må vi have håndtaget klar.

Vi forudsætter, at der er købt et håndtag med „forsænket" hjulholder (af aluminium) uden kork samt det fornødne antal korkrige dertil. De fleste korkvarefabrikker kan levere korkringe med huller i i de ønskede dimensioner.

Mål altid først de 2 steder på håndtaget, hvor korken skal sidde, og bestil ringene med huller, der må være *mindst* 1/10 *mindre* end håndtagets diameter. De udvendige mål spiller mindre rolle, da de jo skal files i form alligevel, men en udvendig diameter på ca. 25—28 m/m vil være passende.

I påkommende tilfælde kan hullerne i ringene altid files større med en „rottehale-fil" eller en almindelig halvrund fil.

Vi skyder nu først ringene på håndtaget for at se, hvorledes de passer. Skulle endefladerne ikke slutte helt tæt til hinanden, filer vi forsigtigt af dem, til de passer, når vi presser dem sammen. Til den yderste ende reserverer vi den pæneste ring, d. v. s. den med færrest mørke (sorte) punkter i. Det af korken, der rager udenfor, saver vi af med en fintandet sav.

Nummerer alle korkstykkerne og skub dem så af igen.

Det er i øvrigt let nok at lave sig et korkbor:

Man køber et eller flere stykker ½ m/m messingrør, cirka 120 mm langt med en diameter, der er mindst 1/10 mindre end den, man skal bruge. Derpå filer man røret udvendig i den ene ende, til det er skarpt, og borer et hul tværs igennem røret i den anden ende til at sætte en tværpind eller et søm i som håndtag.

Man drejer så boret ned gennem korken. Hullet bliver pænest, når man borer fra begge sider.

Vi har i mellemtiden lagt korkringene i noget varmt vand en 15—20 minutter. Når de er helt tørre, smører vi limen på såvel håndtaget som indvendigt i og på fladerne af ringene og skyder dem derefter på i nummerorden, en ad

gangen, idet vi stadig presser dem mod hinanden, eftersom de sættes på håndtaget.

Den overflødige lim tørres af med en fugtig klud.

Hæng så håndtaget op en 2—3 dage til det er *helt tørt,* og fil det så i den form, man ønsker, Bagefter slibes det glat med fint sandpapir.

For nu at kunne prøve stangen før vi går videre, bevikler vi den nederst — tykke — ende med bomuldssnor („kinesertråd"). Da vi senere ved påsætning af „ferrulen-(bøsningen) skal bevikle på samme måde, kan vi lige så gerne gøre det „efter alle kunstens regler" her, selv om det kun er midlertidigt.

Det er bedst at kunne spænde stangen fast, men man kan også godt holde den i den ene hånd, medens man bevikler.

Dersom hullet i håndtaget er rigeligt stort, snor vi først tråden om stangenden med ca. 1 cm's faste snoninger. Begynd et par cm ovenfor det sted hvortil ferrulen når, fortsæt til enden af stangen og sno tilbage til udgangspunktet.

Er der plads dertil, gentages snoningen.

Derefter lægger vi på stangens flader 3 på langs gående beviklinger uden på snoningerne og over stangenden og gentager eventuelt dette, til vi næppe kan presse stangenden ned i hullet i håndtaget.

Slut af med 3 omgange rundt om stangen, hvor man begyndte og gør fast med 2—3 halvstik.

Er der ikke plads til snoningerne, nøjes vi med een eller flere af de på langs gående beviklinger.

Så kan vi prøve, hvorledes stangen opfører sig, når vi svipper med den og derefter prøver den med en passende vægt, fæstet til ca. 30 cm snor.

Skulle den nu vise sig at være enten for stiv eller for blød, noterer vi os de pågældende steder, måler dem og retter det på næste stang.

Derefter skal vi have bøsningen sat på

Der burde altid følge en bøsning med ethvert håndtag. Gør der nu ikke det, må vi selv lave os en.

Mål den indvendige diameter af hullet i håndtaget og køb så et stykke tyndt messingrør, der passer *stramt* i hullet.

Efter at have målt dybden af hullet, ridser vi den tilsvarende længde af på røret plus 12—13 m/m til beviklingen og saver så røret af her.

Den ene ende må vi file tynd til beviklingen med metalfilen. Den må gerne være næsten papirtynd.

Dernæst skal vi splitte den op i 6 stykker, et til hver flade:

Skyd bøsningen ind på stangen så De med en blyant eller et søm kan tegne 6 streger på bøsningen udfor de 6 kanter på stangen.

Få fat i en stump rundstok som passer stramt i bøsningen og skyd så rundstokken op igennem bøsningen til den rager nogle m/m op over den tyndfilede ende af denne.

Spænd rundstokken — ikke bøsningen, da denne jo ikke må klemmes oval — fast og sav så med en metalsav de 6 riller vi har afsat på bøsningen i 10—12 m/m's dybde.

Klip dernæst de 6 spidser til som vist på *tegning 13.*

Nu skal vi sætte ferrulen på.

Bevikl først som omtalt ovenfor. Det er yderst vigtigt, at tilpasningen er *meget stram.* Smelt så stanglakken og smør den jævnt ud over beviklingen med en kniv.

Vi varmer samtidig ferrulen, og når lakken „koger", presses ferrulen på stangen mod et bordben eller lignende.

Med stanglak menes *ikke* almindelig segllak, men den specielle lak i stangform, som er blandet med guttaperka (og derfor ret sejg) og bruges af alle større stangfabrikanter. Den fås i sportsforretningerne. Den har den meget væsentlige fordel at blive flydende ved forholdsvis svag opvarmning, hvorfor det er let at skifte en slidt ferrule ud, der er sat på med denne lak.
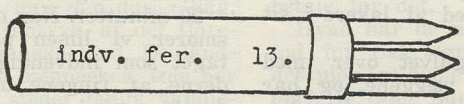
Brug endelig *aldrig* Sølverglød og glycerin, skønt dette undertiden anbefales. Det bliver stenhårdt og binder stærkt, men dels må det jo netop *ikke* blive stenhårdt, da det jo skal kunne følge stangens bøjninger, dels skrumper det ind, så der opstår hulrum mellem metallet og træet, hvilket selvsagt ikke er heldigt. Endvidere er det i reglen umuligt at fjerne en således påsat ferrule, da kombinationen er praktisk taget uopløselig. I et sådant tilfælde må man save ferrulen af, hvorved stangen forkortes, og dette kan jo i visse tilfælde ødelægge stangen.